

28 TEMMUZ DÜNYA HEPATİT GÜNÜ

Viral Hepatit, çeşitli virüsler tarafından meydana gelen ve karaciğerde iltihaplanmaya neden olan bir enfeksiyon hastalığıdır. Halk arasında “bulaşıcı sarılık” olarak genel bir ifade ile bilinmekle beraber, neden olan virüsün türüne bağlı olarak bulaşma şekilleri, klinik seyirleri ve korunma yöntemleri farklılık göstermektedir. Sıklıkla Hepatit A, Hepatit B, Hepatit C, Hepatit D, Hepatit E virüsleri tarafından meydana gelmektedir.

Genel olarak hiçbir şikayete neden olmayabilecekleri gibi, hafif ateş yüksekliği, bulantı-kusma, karın ağrısı, gribal semptomlar gibi diğer hastalıklarda da görülebilecek şikayetlere de neden olabilirler. Veya gözlerde ve vücutta sararma, idrar renginde koyulaşma gibi hastalığa özel belirtilere yol açabilirler. Ancak bazı kişilerde karaciğer yetmezliği ve kanser gibi ciddi tablolara da neden olabilmektedirler.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’nün 2017 Küresel Hepatit Raporu’na göre halen yılda 1.4 milyon kişi özellikle Hepatit B ve C’nin yol açtığı kanser veya siroz gibi nedenlerden dolayı hayatını kaybetmektedir. Ciddi bir halk sağlığı problemi olarak dünyada önemini koruyan viral hepatitlere dikkat çekmek ve farkındalığı artırmak amacı ile her yıl 28 Temmuz “Dünya Hepatit Günü” olarak belirlenmiş, hepatitin önemini vurgulayan ortak mesajlar ve çeşitli etkinliklerle hastalığa dikkat çekmek amaçlanmıştır. Halen 325 milyon insanın bu hastalıkla yaşamakta ve bu hastalığı taşıyan her 10 kişiden 9’unun (yaklaşık 290 milyon kişi etmektedir) hastalığı taşıdığıнын farkında bile olmadığını, tarama, tanı ve tedavi programlarına ulaşım sağlanamadığı takdirde de daha fazla insanın hepatite yakalanacak ve hayatını kaybedecek olmasına dikkat çekmek amacıyla oluşturulan DSÖ’nün 2018’deki ortak mesajı “find the missing millions” (kayıp milyonları bul) olmuştur.

Ülkemizde de 28 Temmuz Hepatit Günü halkın farkındalık ve bilgilendirmesini sağlayabilmek için her yıl kutlanmaktadır. Hastalığın önlenmesi için de ciddi adımlar atılmıştır. 1998 yılında Hepatit B aşısı çocukluk çağı rutin aşılama takvimine eklenmiştir. Yine risk grubunda olan kişilerde sağlık kuruluşlarından ücretsiz olarak aşılanabilmektedir. Etkin aşılama sayesinde görülme sıklığında oldukça etkin bir azalma sağlanmıştır. Böylece 2000 yılında %12’lerde olan yeni olgu sayısı 2012 yılında %5’lere kadar gerilemiştir. 2012 yılında da Hepatit A aşısı aşı takvimine girmiştir.

Hepatit A:

İnfekte kişilerin dışkıları ile kontamine olmuş gıda ve suların ağız yoluyla alınması ile bulaşan sıklıkla çocukluk döneminde görülen bir hepatit türüdür. Çocukluk çağında hafif klinik tabloya neden olmakta iken ilerleyen yaşlarda daha ağır klinik tabloya, hatta karaciğer yetmezliği nedeniyle ölümcül tablolara da sebep olmaktadır. Bu nedenle Hepatit A geçirmeyen erişkinlerin mutlaka aşılması gerekmektedir..

Hepatit B:

Ülkemiz Hepatit B görülme sıklığı açısından orta endemik bölgeler arasında yer almaktadır. Özellikle Güneydoğu illerinde %10'lara kadar yükselen oranlarda saptanmaktadır. Kan ve cinsel temas ile veya doğum esnasında Hepatit B'li anneden bebeğine geçiş şeklinde bulaş olmaktadır. Sarılmak, tokalaşmak, aynı tabaktan yemek yemek, ortak çatal, kaşık kullanmakla bulaş gerçekleşmemektedir. Hastalıktan iyileşme esas olarak kişinin immün yanıtına bağlıdır. Bu nedenle virüs immün sistemin gelişmiş olduğu erişkin yaşta kazanıldığında hastalığa karşı bağışıklık gelişme ihtimali çocukluk çağında alınmasına göre çok daha yüksektir. Bağışıklığın kazanılamadığı, altı aydan uzun süre Hepatit B virüsünün kanda saptandığı durumlarda ya "kronik aktif hepatit" denilen virüsün çoğalmaya devam etmesi ve karaciğere zarar vermesi ile kendini gösteren klinik tablo gelişir ya da virüsün karaciğerde zarar vermeden kalması ile karakterize "kronik taşıyıcılık" olarak adlandırılan tablo ortaya çıkmaktadır. Bu hastaların bazılarında karaciğer sirozuna veya kanser gelişimine neden olduğu için yaşam boyu takip edilmeleri önemli bir husustur. Bu nedenle mutlaka uzman hekim kontrolünde olmalıdırlar.

Unutulmaması gereken bir nokta taşıyıcı olarak adlandırılan kişiler de başkalarına kan veya cinsel temas ile hastalığı bulaştırabilmeleridirler.

Hepatit C: Esas olarak kan yoluyla bulaşmakla birlikte cinsel yolla da bulaş görülmektedir. Ülkemiz düşük endemik bölgeler arasında yer almaktadır. Ancak Hepatit C uzun yıllar semptom vermeden vücutta kalabildiği için erken dönemde yani akut dönemde saptanması oldukça zordur. Olguların yalnızca %15-25'inde iyileşme mevcuttur. Çoğunlukla (%75-85) kronik hale dönüşür ve ciddi sağlık sorunlarına (siroz, karaciğer kanseri) ve hatta ölüme yol açabilmektedir. Korunma için aşısı yoktur. Yeni tedavi seçenekleri sayesinde başarılı tedavisi mümkün olabilmektedir.

Hepatit D:

Hepatit D virüsü çoğalabilmek için Hepatit B virüsüne ihtiyaç duyduğundan Hepatit B infeksiyonu olan kişilerde görülmektedir. Aynı anda bulaş olabileceği gibi Hepatit B zemininde daha sonrasında da Hepatit D eklenebilir. Bulaş yolları Hepatit B ile benzer olduğu için korunma yöntemleri de aynıdır.

Hepatit E:

Hepatit A gibi infekte insanların dışkıları ile kontamine olmuş yiyecek ve suların ağız yolu ile alınması ile bulaşmaktadır. Özellikle gebelikte ağır klinik tabloya neden olabilmektedir.

Uz. Dr. Şirin MENEKŞE

Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanı